

Tehillim-Psalms for the Ages (Chapter 24-Part II)

10/16/13

Rabbi Shmuel Silber

rabbisilber@suburbanorthodox.org

1. תהלים פרק כד

א לְדוֹד מְזִמּוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהָ תִבְּל וַיִּשְׁבֵי בָהּ: ב כִּי הוּא עַל־יַמִּים יְסֻדָּהּ וְעַל־נְהָרוֹת יִכּוֹנְנֶנָּה:
 ג מִי־יַעֲלֶה בְּהַר יְהוָה וּמִי־יָקוּם בְּמִקְוֹם קֹדֶשׁוֹ: ד נְקֵי כַפַּיִם וּבָר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נִשְׂא לְשׂוֹא נַפְשִׁי וְלֹא
 נִשְׁבַּע לְמַרְמָה: ה יֵשׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וְצִדְקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: ו זֶה דוֹר הַרְשָׁו [הַרְשָׁיו] מִבְּקִשֵׁי פְּנִיד
 יַעֲקֹב סֵלָה: ז שְׂאוּ שְׁעָרִים | רְאשֵׁיכֶם וְהַנְּשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: ח מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָה
 עֲזִרוּ וּגְבוֹר יְהוָה גְּבוֹר מִלְחָמָה: ט שְׂאוּ שְׁעָרִים | רְאשֵׁיכֶם וְשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: י מִי
 הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סֵלָה:

1. Of David, a song. The land and the fullness thereof are the Lord's; the world and those who dwell therein. 2. For He founded it upon seas and established it upon rivers. 3. Who will ascend upon the Lord's mount and who will stand in His Holy place? 4. He who has clean hands and a pure heart, who has not taken My name in vain and has not sworn deceitfully. 5. He shall receive a blessing from the Lord and charity from the God of his salvation. 6. This is the generation of those who seek Him, who seek Your presence-Jacob, forever. 7. [You] gates, lift your heads and be uplifted, [you] everlasting portals, so that the King of Glory may enter. 8. Who is this King of Glory? The Lord, Who is strong and mighty, the Lord Who is a mighty warrior. 9. [You] gates, lift your heads and lift up, [you] everlasting portals, so that the King of Glory may enter. 10. Who is this King of Glory? The Lord of Hosts-He is the King of Glory forever.

מי־יַעֲלֶה בְּהַר יְהוָה וּמִי־יָקוּם בְּמִקְוֹם קֹדֶשׁוֹ? Who will ascend upon the Lord's mount and who will stand in His Holy place?

2. רש"י תהלים פרק כד פסוק ג

(ג) מי יעלה בהר ה' - אף על פי שכל יושבי תבל שלו אין ככל כדאי ליקרב אליו

3. רד"ק תהלים פרק כד פסוק ג

(ג) מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו. שאין ראוי לכל אדם שיעלה בו לפי שהוא מקום הקודש והתשובה:

4. מלבי"ם תהלים פרק כד פסוק ג

אבל מי יעלה בהר ה', וגם אם ימצא מי שיעלה שם לפי שעה מי יקום במקום קדשו, שיעמוד שם בדבקותו ויתהלך לפני האלהים בקדש, הלא לזה צריך שיהיה.

ד נְקֵי כַפַּיִם וּבָר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נִשְׂא לְשׂוֹא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמַרְמָה:

He who has clean hands and a pure heart, who has not taken My name in vain and has not sworn deceitfully

Approach #1:

5. רד"ק תהלים פרק כד פסוק ד

(ד) נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע למרמה. והנה הזכיר שלשת תכונות האדם בפסוק זה. המעשה והמחשבה והדיבור, ובשלתם יהיה האדם שלם, שיהיה נקי במעשיו ובר בלבבו ונאמן בדיבורו.

Approach #2:

6. The Hirsch Psalms: Chapter 24 Verse 4

crated and saved to _____

(A)

V. 4. נקי ונקי וגו' is superficial cleanliness, freedom from dirt. בר is inner purity, describing a body from which every impure element has been "picked out." כף is the hand that takes hold of a possession. Therefore, he whose possessions are pure, who calls no ill-gotten gains his own, who is pure of mind and harbors no impure thoughts within his heart. אשר וגו' אשר וגו' is the קרי but the כתיב, spelled נפשו. It is read as נפשי; i. e. He who respects his soul because it really belongs to Me and therefore will not lift it up to anything that is vain or transitory, but will have it strive only for goals that are noble, ends that are neither based on vanity nor doomed to decay. מצות שבין אדם לחברו and נקי כמים symbolize the מצות שבין אדם לחברו, social justice in both theory and practice. אשר לא נשא לשוא נפשי represents the מצות שבין אדם למקום dutiful loyalty to God, keeping one's soul (נפש) far away from any טומאה, שקץ and תועבה. תועבה למרמה. ולא נשבע לשוא נפשי is not one who merely does not actually perjure himself, but one who never uses his word for purposes of deception. Such a man will not swear falsely in order to deceive others, nor is he a hypocrite who feigns love for God with deceitful intent. In Isaiah 19:18 and Zephaniah 1:5, הנשבעים לה', ונשבעות לה', forms of השבע are used to express the oath of allegiance with which one swears fealty to a liege lord. Thus השבע למרמה can also mean, "to swear allegiance to deceit," to pledge the oath of fealty to deceit and deception, and to make fraud and falsehood one's guiding principle.

(B)

(C)

(D)

Approach #3:

7. מלבי"ם תהלים פרק כד פסוק ד

(ד) נקי כפים במעשים, ובר לבב במחשבותיו ודעותיו, אשר לא נשא לשוא נפשי, כי באמת נתן ה' אל האדם הכנות אל השלימות והאשר, א] מצד הנפש האלהית הנמצא בנו שקראה בשם נפשי, כי היא נפש ה' וחלק מעצמותו יתברך, והיא תוליהו אל ה' אם לא ישא אותה לשוא ודברי רוח והבל להשביתה משלימותה, ב] שהכחות אשר נטע ה' באדם רובם נוטים לטוב, כמו כח החכמה והבינה כח המוסרי אשר באדם אשר יעוררהו ויאסרהו במוסר אל הטוב, ועל כוונה זאת אמרו חז"ל במליצתם כשנוצר האדם נר דולק על ראשו, וכשיוצא לאויר העולם משביעים אותו היה צדיק ואל תהיה רשע, הנר היא הנשמה האלהית נר אלהים נשמת אדם, והשבועה הם הכחות המוסריות והתבוניות והמדות הטובות השתולים בנפש שהם יאסרוהו לעשות טוב, כמו שאוסרים את האדם ע"י נדר ושבועה, ועז"א אם לא נשבע למרמה, ר"ל שלא עבור על השבועה והרגשת המוסר והטוב הנמצא בנפשו הכופה אותו אל עשות הטוב והישר:

8. תלמוד בבלי מסכת גדה דף ל עמוד ב

... ואינו יוצא משם עד שמשביעין אותו ... ומה היא השבועה שמשביעין אותו – תהי צדיק ואל תהי רשע ...

(E)

Approach #4:

9. מסכת אבות פרק ג משנה יב

רבי ישמעאל אומר הוי קל לראש ונוח לתשחורת והוי מקבל את כל האדם בשמחה:

Rabbi Yishmael said: Be yielding to a superior, pleasant to the young, and receive every person cheerfully.

10. יחל ישראל (הרב ישראל מאיר לאו) דף שיא ד"ה הוי קל

הוי קל כדי להגיע לראש

רבי יעקב יוסף מפולנאה, בספרו "תולדות יעקב יוסף", מקשר בין דברי דוד המלך שזכרו לעיל לבין משנת רבי ישמעאל בהיבט נוסף. (A)

אדם הרוצה לעלות לראש הזה, משתדל לפרוק מעליו כל משא מיותר, להיפטר מכל פריט שעלול להכביד עליו בעלייה. כך צריכים לנהוג גם אלה המתעדים לעלות בהר ה'. (B)

"מי יעלה בהר ה', ומי יקום במקום קרשוג" – "נקי כפים ובר לבב" – אדם שנקי מכל ה"אבזורים" הגשמיים המכבידים על העלייה. אדם, שליבו טהור מתאוות העוה"ז, וידין נקיות מתענוגי הגוף – מסוגל לעלות בקלילות, לטפס בזריזות בהר ה'. (C)

זהו שאמר התנא: "הוי קל" – התנתק ממאווי הגוף המכבידים עליך, "לראש" – כדי שתוכל לעלות במעלות הרוח, לטפס לראש הר ה'. (D)